Küçüksipahioğlu, Birsel, *Trablus Haçlı Kontluğu Tarihi*, İstanbul 2007.

_____, "The Western Plans to Capture Byzantium from the Beginnings of the Crusaders to 1204", *Tarih Dergisi,* sayı 42 (2005), s. 56-63.

_____, "Sicilya ve Napoli Kralı Charles d'Anjou'nun 1261'den Sonra Bizans'ı Zapt Etme Girişimi", *Sosyoloji Yıllığı- (Tarihte Doğu-Batı Çatışması) Semavi Eyice'ye Saygı*, İstanbul 2005, s. 306-311.

_____,"İstanbul'un Lâtinler Tarafından İşgali ve Zaptı", *2005-2006 Fatih Sempozyumu I-II Tebliğler*, İstanbul 2007, s. 126-135.

_____, "Türklerle Haçlıların İlk Karşılaşması: Drakon Savaşı", *Tarih ve Uygarlık İstanbul Dergisi*, sayı 3 (2013), s. 43-51.

_____, "Mosul & Aleppo Governor Imad al-Dın Zangi's Fight Against The Crusaders", *Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi (Marmara Journal of Turkology)*, sayı 2 (2014), s. 79-96.

_____, "Dördüncü Haçlı Seferi ve İstanbul'un Ele Geçirilmesi", *Byzantion'dan Constantinopolis'e İstanbul Kuşatmaları*, ed. Murat Arslan-Turhan Kaçar, İstanbul 2017, s. 335-347.

Madden, T. F., "The Fires of the Fourth Crusade in Constantinople 1203-1204", *BZ*, 84-85(1991-1992), s. 72-93.

Norden, Walter, *Das Papsttum und Byzanz. Die Trennung der beiden Mächte und das Problem ihrer Wiedervereinigung bis zum Untergange des byzantinischen Reiches,* Berlin 1903.

Nicol, Donald M, *Bizans ve Venedik*, çev. G. Çağalı Güven, İstanbul 2000.

Ostrogorsky, G., *Bizans Devleti Tarihi*, çev. Fikret Işıltan, Ankara 2015.

Queller, D. E.-T.F. Madden, *The Fourth Crusade*, Philadelphia 1997.

Runciman, Steven, *Haçlı Seferleri Tarihi,* çev. Fikret Işıltan, I-III, Ankara 1989-1992.

_____, *The Sicilian Vespers. A History of the Mediterranean World in the Later Thirteenth Century*, Cambridge 1958.

Schneider, A. M., "Brände in Konstantinopel", *BZ*, 41(1941), s. 382-403.

Schreiber, Hermann, *Geschichte der Päpste*, Düsseldorf-Wien 1985.

Zimmert, Karl, "Der Friede zu Adrianopel (Februar 1190)", *BZ*, 11(1902), s. 303-320.

Tarih Dergisi, Sayı 66 (2017 / 2), İstanbul 2017, s. 47-61

ORHAN BEY'İN BİZANS İMPARATORU KANTAKUZENEOS'UN KIZI THEODORA İLE EVLİLİĞİ

Yahya BAŞKAN*

Öz

Osmanlı Hükümdarı Orhan Bey, fetihlerle komşu ve rakip oldukları Bizanslılarla ilişkilerini, savaş, evlilik ve diplomasi gibi yollarla sürdürmüştür. Osmanlı-Bizans münasebetlerindeki en önemli husus hiç şüphesiz evliliklerdir. Osmanlılar, taht kavgaları, Selanik meselesi, Sırplarla olan mücadelede Bizans'a yardımcı olmuşlardır. Bizans İmparator naibi ve sonradan İmparator olan Kantakuzenos taht mücadeledesinde Osmanlıların desteğini kazanabilmek için Kilisenin muhalefetine rağmen kızı Theodora'yı Osmanlı Beyi Orhan'a vermiştir. Bu evlilik Bizans için bir yardım temini gayesi ile yapılmış olsa da Osmanlı-Bizans ilişkilerinde eşitlemeyi de beraberinde getirmiştir. Osmanlılar, Orhan Bey'le ilk kez üst seviyede siyasi bir evlilik yapmıştır. İki tarafın katılımıyla düğün Silivri'de bir merasimle yapılmış gelin Bursa'ya getirilmiştir. Theodora Hıristiyan olarak kalması şartıyla Orhan'la evlendirilmiş ve hayatı boyunca da inancı üzere yaşamıştır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Bizans, Aydınoğlu, Orhan, Kantakuzenos, Umur, Theodora, Türkmenler.

Abstract

ORHAN BEY'S MARRIAGE WITH BYZANTINE EMPEROR KANTAKUZENEOS' DAUGTHER THEODORA

The Ottoman ruler Orhan Bey maintained relations with the Byzantines (they became neighbors and enemies with as a result of conquests) by means of war, diplomacy and marriage. The most important aspect of the Ottoman-Byzantine relations is undoubtedly marriage. The Ottomans helped the Byzantines with the fights for the throne, the Thessaloniki issue, and in the struggle with the Serbs. Despite opposition from the Church, the Byzantine Emperor Regent, and later the Emperor Kantakuzenos, married his daughter Theodora to the Ottoman Bey Orhan to gain the support of the Ottomans. Although this marriage aimed at obtaining support of Byzantium, it brought equality to the Ottoman-Byzantine relations with it. With Orhan Bey, the Ottomans had a high-ranking political marriage for the first time. The wedding ceremony was held in Silivri, with attendance from both sides, and the bride was brought to Bursa. Theodore was married to Orhan, with the condition that she remained a Christian; she practiced her faith for the rest of her life.

Keywords: Ottoman, Byzantium, Aydinoglu, Orhan, Kantakuzenos, Umur, Theodora, Turkomans.

* Doç. Dr., İnönü Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü; ybaskan@hotmail.com.

Osmanlı tarihinin kuruluş yıllarına ait evlilikler (1300-1500) oldukça dikkat çekici olup bu evlilikleri dikkat çekici kılan ise neredeyse tamamının siyasi bir tarafı bulunmasıdır. Siyasi ilişkiler ve mücadeleler evliliklerde belirleyici olmuştur. Orhan Gazi'nin yapmış olduğu iki evlilik[1] Osmanlı tarihinde bir ilk olup Bizans İmparatoru Kantakuzenos'un kızı ile yapmış olduğu izdivac ise ayrı bir yere sahiptir. Bu evliliğin daha iyi anlaşılabilmesi için tarihi olaylar sürecini takip etmekte fayda vardır.

Orhan Bey, babası Osman Gazi'nin hayatını kaybetmesinden sonra beyliğin başına geçerek, Bursa, İznik ve İzmit gibi Bizans'a ait mühim şehirleri ele geçirip, Rumeli ve Edirne istikametinde ilerleyişini sürdürmüştür. Kantakuzenos ise Bizans İmparatoru III. Andronikos'un Başkomutanı olarak görev yapmaktaydı. 1341 Haziran'ında İmparator III. Andronikos'un ölümü üzerine Kantakuzenos ve onun şahsında Bizans'ta önemli siyasi gelişmeler meydana gelecek, bu gelişmeler bölgedeki Türkmenler ve Osmanlıları da içine alacaktır.

III. Andronikos arkasında en büyüğü dokuz yaşında üç küçük çocuk bırakmıştır. Ancak çocukların yaşları küçük olup hiçbirisi ortak imparator olarak taç giymemiş ve veliahtlığı ilan edilmemişti. Bu müşkil durumda Andronikos'un eşi İmparatoriçe Anna de Savoie ile çocukların vasî ve nâibliğini ölen İmparator'un Başkomutanı ve en yakın arkadaşı olarak Kantakuzenos üstlendi ve sınırlardaki karışıklıkları önlemek için 1341 yılında İstanbul'dan ayrıldı. Fakat gelişen olaylar başkent İstanbul'da karışıklıklara sebep oldu. İmparatoriçe ve Ortodoks Patriği Kalekas'ın başını çektiği bir grup Kantakuzenos'a karşı çıkıp vasî ve nâibliğini reddettiler. Patrik Kalekas, III. Andronikos'un dokuz yaşındaki oğlu Ioannes Palaiologos'u İmparator, kendisini de nâib ilan etti. Kantakuzenos da gelişen olaylar karşısında Ekim 1341 tarihinde Dimetoka'da nâibliğini ilan etti. Böylelikle biri Dimetoka'da diğeri de İstanbul'da olmak üzere iki İmparator ortaya çıktı. Hatta Ortodoks Kilise'si Kantakuzenos'u aforoz etti. Bütün bu olaylar 1341 ile 1347 seneleri arasında sürecek olan bir iç savaşa yol açmıştır. Kantakuzenos gelişen olaylar karşısında ne Dimetoka'da ne de çok şey beklediği Selanik'de tutunabildi. Bu mücadelede Sırp Despot'u Stefan Duşan'dan yardım alan Kantekuzenos bir müddet sonra Duşan'ın sonu gelmez talepleri ve İstanbul'la anlaşması

[1] Orhan Bey'in eşleri konusunda farklı tartışmalar mevcuttur. Bazı vakıf senedlerinden ve kayıtlardan hareketle üç veya dört hanımından bahsedilmektedir. Orhan Gazi'nin Theodora'dan önce Yarhisar Tekfuru'nun kızı Haloforia (Nilüfer) ile olan evliliği siyasi açıdan Osmanlı tarihinde bir ilk olma özelliğini taşımaktadır. Orhan Bey'in hanımları hakkında bilgi için bk. Leslie Peirce, *Harem-i Hümayun*, çev. A. Berktay, İstanbul 2002, s. 42-46.

karşısında Batı Anadolu bölgesinde faaliyette bulunan Türkmen grupların yardımına başvurmuştur[2]. Önce Aydınoğlu Umur'a müracaat eden Kantakuzenos, onun yardımı sayesinde Dimetoka'yı kurtarabilmiştir. Umur Bey'in Latinlerin saldırısına maruz kalıp İzmir'i kaybetmesi üzerine onun yardımından da mahrum kalmıştır[3]. Bu mahrumiyet yeni bir müttefike yönelmesine yol açmıştır. Yeni müttefik o esnada Rumeli'de ilerlemekte olan Osmanlıların Beyi Orhan olmuştur.

Kantakuzenos'un İstanbul'daki rakiplerine karşı en güçlü ittifak vasıtası kızı Theodora'dır. Orhan Bey'le, kızı Theodora'yı evlendirerek mühim bir güç kazanmayı düşünmüş ve bunda da muvaffak olmuştur.

Evlilik hakkında dönemin iki önemli Bizans kroniğinde kıymetli malumat mevcuttur. Bunlardan ilki bizzat olayın başkahramanı Kantakuzenos'un kaleme almış olduğu hatıraları, diğeri de döneme şahitlik edip eserini kaleme alan Nikephoros Gregoras'tır. Nikâh hakkında bilgi vermiş olan diğer iki kaynağımız da hadiseye yakın dönemde telif edilen Dukas ve çok az bilgi bulunan L. Chalkokondylas'ın eserleridir. Buna karşın her ne kadar söz konusu dönemde kaleme alınmasalar da o devre yakın Osmanlı kaynakları evlilik hakkında sükût etmektedirler.

Kantakuzenos'un eserine baktığımızda Osmanlılarla ittifakın kurulmasını Aydınoğlu Umur Bey sağlamıştır. Kantakuzenos, kendisine Orhan'la ittifak kurmasını Aydınoğlu Umur Bey'in tavsiye ettiğini açıkça ifade etmektedir. Muhtemelen bu teklif, Kantakuzenos'un yardım talebine karşılık o esnada Latinlerle İzmir meselesi yüzünden durumu hiç de iyi olmayan Umur Bey'in yol göstermesiyle olmuş olmalıdır. Kantakuzenos'un hatıratında da belirttiği üzere; Umur Bey kendisine, Orhan'ın sadece iç savaş durumunda askeri destek sağlamasından ziyade özellikle iç savaş sonrası imparatorluk düşmanlarıyla mücadelede de bu desteğin değerli olacağından, tavsiyesini kabul etmesi için ısrar eder. Umur devamla, yardım açısından Orhan'ın doğrudan coğrafi komşuluğunun kendi komşuluğundan daha faydalı olduğunu da beyan eder. Tam da bu noktada Aydınoğlu Beyi Kantakuzenos'a hayati bir yol gösterip Orhan'a kızını vermesini öğütleyip,

---

2 Dönemin siyasi gelişme ve olaylarının tafsilatı için bk. Donald M. Nicol, *Bizans'ın Son Yüzyılları (1261-1453)*, çev. B. Umar, İstanbul 2003, s. 198-214; Mustafa Daş, *Bizans'ın Düşüşü*, İstanbul 2006, s. 141-143.

3 Aydınoğlu Umur Bey'in birlikleri içerisinde Saruhanoğlu askerleri de bulunmaktadır. Nitekim Kantakuzenos'a yardım dönüşü Saruhanoğlu Süleyman Bey yolda hastalanarak vefat etmiş ve Umur Bey Saruhan ittifakı da sona ermiştir. Bizans (Kantakuzenos)-Aydınoğlu-Saruhan ittifakı hakkında tafsilatlı bilgi için bk. Himmet Akın, *Aydınoğulları Tarihi*, Ankara 1968, s. 47-49; Yusuf Ayönü, "Umur Bey Döneminde Aydınoğulları Bizans İttifakı", *Uluslararası Batı Anadolu Beylikleri Tarih Kültür ve Medeniyeti Sempozyumu I*, Ankara 2013, s. 90-93.

kendisinden önce birçok farklı İmparatorun da halkın yararı için kızlarını Moğollar ve diğer barbarlarla evlendirdiklerini söyler. Umur Bey geçmişe atıf yaparak Kantakuzenos'un karşılaşacağı muhtemel tepkileri de gözetmiş ve ona bir meşrûiyet alanı işaret etmiştir. Bütün bunlar Kantakuzenos'u rahatlatmış olmalı ki Aydınoğlu Beyinin muhtemelen mektup yoluyla yapmış olduğu bu beyanlarından ve Umur'un dostane, bencillikten uzak tavsiyesinden hayranlıkla bahseder[4]. Tabii ki bütün bunlar Kantakuzenos'un kaleminden öğrendiklerimizdir[5]. Nihayetinde Kantakuzenos kızı Theodora'yı Orhan'la evlendirecektir.

1346 yılının yaz mevsimi başlarında Selymbria'da (Silivri) İmparator'un, eşinin ve diğer iki kızının da hazır bulunduğu görkemli düğün şenlikleri tertip edilmiştir. Kantakuzenos eserinde düğün merasimi hakkında bilgi verir; *"İmparatoriçe ve kızları geceyi imparatorluk çadırında geçirirken; Kantakouzenos ise ordusu ile geçirmiştir. Kantakuzenos, şehir dışında inşa edilmek üzere ahşaptan bir prokypsis (tören platformu) yapılmasını emretmiştir. Platform ipek ve altın kumaştan yapılmış perdelerle çevrelenmişti. Bu perdeler, dizleri üstündeki haremağalarının taşıdığı aydınlatmalarla çevrili gelinin görünmesini engellemek için çekiliydi. Davullar, flütler ve her türden müzik enstrümanları duyuluyordu. Enstrümanlar sustuğunda, gelinin onuruna methiyeler düzülüyordu. Ellerinde fenerlerle diz çökmüş bir şekilde görevliler gelinin etrafındaki yerlerini almışlardır. İmparator ise tek başına atına binerken diğer herkes ayakta beklemiştir. Orhan'ın süvarileri bile attan inmişlerdi. Perdeler kaldırıldığında her yanı altın kaplamalı pamuk ile kaplı platform üzerinde gelin belirmiştir. Çömeldikleri için görünmez halde olan harem ağaları tarafından tutulan meşaleler gelinin iki yanını sarmıştır. İmparatorluk so-*

---

4 Klaus-Peter Todt, *Kaiser Johannes VI. Kantakuzenos und der Islam*, Würzburg 1991, s. 53; Umur Bey'in Kantakuzenos'a geçmişte farklı İmparatorların da kızlarını halkın yararı için Moğollarla ve barbarlarla evlendirdi dediği muhtemelen İmparator VIII. Mikhail'in gayri meşru kızı ve Moğol İlhanlı Hükümdarı Abaka Han'ın karısı Maria Despina Palaiologina olmalıdır. 1265 yılında evlenmişlerdir. Diğer evlilik olayı da, 1304'te II. Andronikos'un kızı (veya kızkardeşi) Irene'nin Gazan Han'la nişanlanmasıdır. Ancak Gazan Han evlenemeden ölmüş bunun üzerine Irene, Olcaytu Han'la evlenmiştir. Bertold Spuler, *İran Moğolları*, çev. C. Köprülü, Ankara 2011, s. 121, 202; Keith Hopwood, "Bizans Prensesleri ve Şehvetli Türkler", çev. E. Uşşaklı, *Kebikeç*, sayı 13 (2002), s. 148, 149. Moğollardan önce Türkiye Selçuklu Hükümdarı II. Kılıç Arslan'ın da Bizans Sarayından bir hanımla evlendiği bilinmektedir. İsmail Çiftçioğlu, "Anadolu Selçuklu Sultanlarının Gayrimüslim Kadınlarla Evlilikleri", *Journal of World of Turks*, V/1 (2013), s. 11, 12.

5 Çalışmamızda ana kaynaklar, Kantakuzenos ve Gregoras'ın asıl nüsha dilleri olan Grekçeleri değil, farklı lisanlardaki tercümeleri kullanılmıştır. İsmail Hakkı Uzunçarşılı'nın haber verdiği ve kendisinin de kullanmış olduğu, Kantakuzenos'un, Ali Şevket tercümesinin ise araştırmamıza rağmen maalesef izine rastlayamadık. Bk. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi I*, Ankara 2011, s. 600.

yundan gelen geline uygun her şey yapıldıktan sonra İmparator günlerce sürecek şölene tüm orduyu ve geri kalanları davet etmiştir. Ertesi gün İmparatoriçe, Maria ve Helena çadırda beklerken, Theodora ise prokypsis'e çıkmıştır. Seremoni sırasında yeni gelin ayağa kalkıp, iki yakın akrabasının onu desteklemesiyle basamaklardan inmiş ve platformdaki yerinegelmiştir. Kantakouzenos Türkler ve Yunanlılar için günlerce süren bir ziyafet çekmiştir"[6]. Orhan düğünde yer almamıştır. Konu üzerine araştırması bulunan Anthony Bryer bu durumu; *"Theodora'nın evliliği ile alışılmadık olan şey şu idi ki, düğün Türk tarafında değil Bizans tarafında gerçekleşti dolayısıyla nymphostoloi, yani gelinin eşlikçileri çağrılmamıştı. Kantakouzenos'un bu ittifak için ödediği bedel damadın kendisinin olmayışı gibi görünüyordu"*[7] cümleleriyle ifade etmektedir. Kantakuzenos'un anlatmış olduklarından hareketle düğün sıradan bir merasim olmamış, Bizans saray geleneklerinin uygulanmasına özellikle dikkat edilmiştir. Bu hassasiyet Kantakuzenos'un evliliğe ne kadar önem gösterdiğinin de açık bir tezahürüdür. Nitekim A. Bryer, bu düğünde *prokypsis* (ahşap tören platformu) yapımının geç Bizans imparatorluk düğün adetlerinden önemli bir fark olduğuna özellikle işaret etmektedir[8].

Dönemin olayları hakkında bilgi veren Gregoras, evliliğin sebebi hakkında ilginç bir ayrıntıyı eserinde nakletmiştir. Ona göre Kantakuzenos'un İstanbul'daki rakibi ve küçük İmparator Ioannes Palailogos'un annesi İmparatoriçe Anna, Orhan Bey'le kendisine yardımcı olması için görüşmeye başlamıştır. Gregoras bu durumu şu cümlelerle anlatır; *"...(Kantakuzenos) ayrıca, Bitinya Satrabı (Beyi) Hyrkanos'un (Orhan), İmparatoriçe Anna'nın harika hediyeleri ve vaatleri karşısında nasıl boyun eğmeyi aklından geçirdiğini görürken, aynı zamanda bunun, Bizans'a karşı girişebileceği her şeyi ciddi ölçüde tehlikeye atabileceğinden kaygılandı. Zira bu adam, İmparatoriçe'nin en yakın komşusu olup, güç bakımından döneminin diğer satraplarından üstündü. Dolayısıyla, kızı Maria'yı onunla evlendirerek, onu kendisine damat yapmayı gerekli gördü"*[9]. Buradan anladığımız

---

6 Klaus-Peter Todt, s. 53, 54; Düğün merasimi hakkında mühim bir çalışma için bk. Anthony Bryer, "Greek Historians on the Turks: The Case of the First Byzantine-Ottoman Marriage", *Peoples and Settlement in Anatolia and the Caucasus, 800-1900,* London 1988, s. 478, 479.

7 Bryer, s. 479.

8 Bryer, s. 482.

9 Nikephoros Gregoras, *Rhomaische Geschichte Historia Rhomaike, Dritter Teil (Kapitel XII-XVII)*, übersetzt und erlautert von, **Jan Louis Van Dieten,** Stuttgart 1988, s. 154; Ernst Werner'e göre bölgede bağımsız bir Ortodoks Sırp Krallığı inşasına girişen Stefan Duşan da Orhan Bey'e yaklaşmış ancak Kantakuzenos hemen araya girerek bu yakınlaşmayı önlemiş ve Orhan'ı müttefik olarak yanına çekmiştir. Ernst Werner, *Büyük Bir Devletin Doğuşu Osmanlılar (1300-1481)*, çev. Y. Önder-O. Esen, İstanbul 214, s. 177.

kadarıyla evliliği icbâr eden sadece Umur'un yerine müttefik bulma değildir, bölgenin en güçlü Bey'ini rakibine kaptırmama endişesi de büyük rol oynamış gözükmektedir. Gregoras farklı bir malumat daha vererek kızın adını Maria olarak kaydeder. Kaynaklardan anlaşıldığı kadarıyla Kantakuzenos'un üç kızı bulunmaktadır. Bunlardan ilki Maria 1330'ların sonunda, Epirli II. Nikeforos Orsini ile evlendirilmiştir. Diğer kızı Helena ise Kantakuzenos'un 1347'de İstanbul'a girip kendisini ortak İmparator ilan etmesinden sonra diğer İmparator V. Ioannes Palaiologos ile nikâhlanmıştır[10]. Bu bilgilerden hareketle Orhan Bey'in evlenmiş olduğu kızın Theodora olduğu rahatlıkla söylenebilir.

Gregoras'ın eserinde Orhan'ın da bu ittifakı istediği hatta evliliğe iştiyakla yaklaştığı şu cümlelerle anlatılır; *"Hyrkanos (Orhan) bunu uzun zamandır sabırsızca ve yanıp tutuşan bir arzuyla istiyordu. Hatta arzulanan gelini elde etmediği takdirde, onu, kendisine en büyük zararı vermekle tehdit etti. Uzakta yaşayan, hem de ileri yaşta ve bir barbar olan adamın, sırf söylenti sonucunda asil bir aileden hem de çok genç ve güzel bir kıza âşık olması elbette olağan değildi. Kantakuzenos'un şimdi kendi canı için yarıştığını görünce, talebini gündeme getirmenin vaktinin geldiğini düşündü. Bundan dolayı, onu, kâh askeri yardım umutlarıyla yemledi kâh tehditlerle korkuttu. Ne de olsa çok muazzam ve ihtişamla artan bir zenginliğin içine gelmiş olup, Asya'da güçlü bir devlete malik olduğu gibi, büyük bir silah potansiyeline ve Pers birliklerine sahipti. Tabii bu şekilde çok uzun sürmedi ve isteğine kavuşarak, İmparatoriçe Anna ile ittifakından hemen vazgeçti. O andan itibaren Kantakuzenos korkulan ve yenilmez bir rakip oldu"*[11].

Orhan'ın kendisine gelen bu ittifak ve bunu perçinleyecek evlenme teklifini memnuniyetle kabul ettiğini düşündürecek birçok sebep bulunmaktadır. Bunların en başında Osmanlıların o esnada Rumeli'de ilerlemeleri gelmektedir. Özellikle Gelibolu etrafındaki Osmanlı askeri hareketliliği böylesi bir müttefikliği gerekli kılmıştır. Bu ilerleme ile beraber aşağıda da görüleceği üzere bölgede

---

[10] Frouke Marianne Schrijver, *The Early Palaiologan Court (1261-1354)*, a thesis submitted to the University of Birmingham for the degree of doctor of philosophy, September 2012, s. 129; John Julius Norwich, *Bizans, Gerileme ve Çöküş Dönemi III (1082-1453)*, çev. S. Hırçın Riegel, İstanbul 2013, s. 264.

[11] Gregoras, s. 155; Gregoras, Orhan Bey'in Türkmenleri için Pers tabirini kullanmaktadır. Dönemin Bizans kaynaklarında Osmanlılar ve diğer Türkmen Beylikleri Pers yahut İskit tabirleriyle anılmışlardır. Bununla alakalı farklı örnekler ve geniş bilgi için bk. Yahya Başkan, "XIV.-XV. Yüzyıl Kaynaklarında Pers ve İskit kelimesinin Kullanımı", *Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, sayı 35 (Ağustos 2015), s. 8-14.

Osmanlılarla rekabet halinde olan diğer Türkmen beyliklerinin de varlığı, ittifakı daha da anlamlı hale getiriyordu.

Kantakuzenos'un Orhan Bey'le ittifakı akabinde evlilikle ilgili olarak bilgi veren diğer kaynağımız Dukas'tır. Dukas, Kantakuzenos ve Gregoras'dan hemen sonraki dönemin tarihçisi olsa da anlatımıyla olaylara hakim olduğunu göstermektedir. Dukas'a göre; Kantakuzenos, Orhan Bey'e elçi göndermiş ve rakiplerine karşı kendisine yardımcı olmasını talep etmiştir. Eğer bunu kabul ederse kendisine kızını zevce olarak göndereceğini, cihaz olarak büyük bir servet vereceğini, Orhan Bey'i oğlu gibi telakki edeceğini ve her arzusunu yerine getirmek için kendisine itaat edeceğini bildirmiştir. Orhan, Bizans elçilerinden hiç beklemediği bu teklifler karşısında şaşakalmış, şehvani arzularına mağlup olmuştur. Bu teklifleri ve gelen hediyeleri kabul edip gelen elçilere de bolca hediyeler vererek şimdiden Kantakuzenos'un damadı gibi hareket edeceğini, bir evladın babasına yapacağı yardımı yapacağını, bu hususta gece gündüz hazırlanacağını söylemiştir. Ancak gelinin ve cihazın bir an evvel yaz gelmeden gönderilmesini de talep edip elçilere yol vermiştir. Meş'um nişan vak'ası Ocak ayına tesadüf etmiş, Kantakuzenos, cihazını hazırladıktan sonra kızını büyük bir şan, şeref ve debdebe ile Orhan'a göndermiştir[12]. Dukas'ın buraya kadar anlatımı Kantakuzenos ve özellikle Gregoras'ın anlatımının tekrarı mahiyetindedir. Tek fark Osmanlılar ve Orhan hakkındaki olumsuz duygularını saklamayıp açıkça ifade etmiş olmasıdır. Dukas yukarıdaki cümlelerinin dışında kendisinden önceki müelliflerden farklı olarak bu evliliğin ittifaka dönüşerek müşahhas neticesinden de bahsetmiştir; Daha düğün hazırlıkları devam ederken Orhan kayınpederine destek olmak üzere beş bin kişilik bir kuvvet göndermiş, Kantakuzenos bu askeri birliklerle İstanbul'u kuşatmış ve şehre girmeyi başarmıştır. Kendisine yardım eden Türklere de bolca hediyeler verip, damadı Orhan'a şükran ve minnettarlığını beyan etmelerini tembih ederek geri göndermiştir[13]. Aslında Dukas, başından beri anlatılan ittifakın ana gayesini yani Kantakuzenos'un Orhan'ı yanına çekme gayretlerinin neticesini de açıkça nakletmiştir.

Kantakazenos'un vermiş olduğu bilgilere göre düğün 1346 yılının yaz mevsimi başlarında yapılmıştır[14]. Gregoras'ta zikredilen olayların takdim tehirinden anladığımız kadarıyla evlilik 1346 senesinin bahar sonu, yaz başında gerçekleşmiştir[15]. Dukas ise nişanın Ocak ayında olduğunu nakledip Orhan Bey'in, ge-

[12] Dukas, *Bizans Tarihi*, çev. Vl. Mirmiroğlu, İstanbul 1956, s. 19, 20.
[13] Dukas, s. 20, 22.
[14] Todt, s. 53.
[15] Gregoras, s. 154.

linin yaz gelmeden gönderilmesini talep ettiğini belirttikten sonra, Orhan Bey'e gelinin gönderildiğini zikreder[16]. Bu cümlelerden hareketle yine nikâhın 1346 bahar sonu, yaz başlarında tahakkuk ettiğini tahmin edebiliriz.

Evlilik, meyvelerini Dukas'ta nakledildiği gibi hemen vermese de bu izdivactan ciddi anlamda kârlı çıkan hiç şüphesiz Kantakuzenos olmuştur. A. Bryer'in ifadesiyle; "*Orhan'ın askeri desteği bu düğünde başlık parası yerine geçmiştir*"[17]. Kantakuzenos, yukarıda Dukas'tan naklettiğimiz gibi Orhan'ın göndermiş olduğu birliklerle 2 Şubat 1347'de İstanbul önüne gelmiş burada halkın ve İstanbul'un teslim olması için bir konuşma yapmış ancak şehrin teslim olmaması üzerine savaşarak şehre girmiştir[18]. 8 Şubat 1347'de de Kantakuzenos ile taraflar arasında bir anlaşma imzalanmıştır. Buna göre Kantakuzenos ile on beş yaşında olan genç Ioannes Palaiologos on sene ortak İmparator olarak hüküm süreceklerdir[19].

1341-1347 arasında cereyan eden iç savaşın Kantakuzenos lehine neticelenmesinde en büyük pay hiç tereddütsüz Orhan Bey'e aittir. Nitekim Kantakuzenos, Dukas'ın vermiş olduğu malumata göre Türk askerlerini bol miktarda ödüllendirmiş, Orhan Bey'e de şükranlarını bildirmelerini isteyerek geri göndermiştir[20]. Gregoras, Dukas kadar açık belirtmese de; Perslilerin, Kantakuzenos'tan hediyeler alıp evlerinin yolunu tuttuklarını ifade eder[21]. Hemen sonraki dönem kaynaklarından birisi olan Chalkokondyles, vermiş olduğu çok kısa malumatla aslında durumun özetini yapmıştır. Ona göre; *bu siyasi bir evlilik olup, Kantakuzenos kızının Orhan'la evliliğini düzenleyerek çok iyi bir dost ve müttefik kazanmıştır*[22].

Evlilik vesilesiyle bölgede meydana gelen olaylara göz attığımızda iki önemli gelişme dikkat çeker. Birincisi iç savaş sebebiyle Bizanslı rakiplerin merkezde yer almış olduğu ittifak arayışları, ikincisi de bu ittifaklarla iç içe geçmiş evliliklerdir. Bu işbirliğinin ilki yukarıda da bahsetmiş olduğumuz Umur Bey-Kantakuzenos ittifakıdır. İstanbul'daki rakiplerine karşı Umur Bey'den destek almasını bilen Kantakuzenos'un bu işbirliğini güçlendirmek için kızıyla Umur Bey'i evlendirmeyi düşündüğünü gösteren bir kayıt vardır. Enverî'nin kaleme almış ol-

16 Dukas, s. 20.
17 Bryer, s. 491.
18 Dukas, s. 22.
19 Nicol, s. 222.
20 Dukas, s. 22.
21 Gregoras, s. 155.
22 Hasan Çolak, "Bizans Tarihyazıcılığında "Dönüşüm": Laonikos Chalkokondyles'te Bizanslı ve Osmanlı İmajı (1299-1402)", *Uludağ Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, sayı 15 (2008/2), s. 344.

duğu ve Aydınoğulları hakkında bilgiler veren eserde evlilik teşebbüsü ile alakalı nakiller bulunmaktadır. Enverî, Kantakuzenos'un üç kızı olup her birinin huriler kadar güzel olduğundan bahseder. Kantakuzenos, Umur Bey'i bu kızlardan Despina ile evlendirmek istemiş ancak Umur Bey, Kantakuzenos'la kendisinin kardeş olup, İslâm dinine göre kardeşin kızıyla evlenmenin yasaklandığını söyleyip utancından kızın yüzüne dahi bakamayarak otağına gitmiştir. Eserde Despina'nın da Umur Bey'e evlenmek için çok yalvardığı; ancak Umur Bey'in kabul etmediği kaydedilmiştir[23]. Kantakuzenos'un, Umur Bey'e ittifak teklifini, onun bu ittifakı kabul etmeyip Orhan Bey'i tavsiye etmiş olduğunu, aynı zamanda Umur Bey'in, Kantakuzenos'a Orhan Bey'le kızını evlendirmesini de tavsiye ettiğini yukarıda zikretmiştik. Eldeki karinelerden hareketle net olarak cevaplayamasak da şöyle bir soru sorabiliriz; acaba Kantakuzenos, Düstûrnâme'de ifade edildiği üzere Umur Bey'e ittifakla beraber kızını evlendirmeyi de teklif etmiş midir[24]? İlgili yıllar -1343-1346- Umur Bey'in İzmir'de Latinlerle meşgul olduğu senelerdir. Kendisinin ne Kantazenos'a yardım edecek ne de kızıyla evlilik yapabilecek durumu vardı. Nitekim Kantakuzenos'un ittifak teklifini de kabul edemeyerek onu Orhan Bey'e yönlendirmiş olduğunu yukarıda görmüştük. Düstûrnâme'deki evlilik anlatımı ise dönemin olaylarının bir yansıması olmalıdır[25].

Bölgedeki diğer ittifak-evlilik münasebeti Karesioğlu Süleyman Bey'le Ioannes Vatatzes arasında olmuştur. Vatatzes (Batatzes) Bizans devlet hazinesi görevinde zenginleşmiş ve nüfûz kazanmıştır. İç savaş sırasında faal olan Vatatzes önce Kantakuzenos daha sonra da İstanbul'daki İmparator taraftarlarının yanına geçmiştir. Vatatzes 1343 yılında kızını Karesioğlu Süleyman Bey'le evlendirmiştir. O sıralar Kantakuzenos'un saflarında olan Vatatzes bu evlilikle ona yeni bir müttefik kazandırmıştır. Hatta Süleyman Bey Gelibolu'ya geçerek Kantakuzenos'a hediyeler sunmuş ve geri dönmüştür. Aynı zamanda Süleyman Bey, Trakya'ya kayınpederinin yanına önemli miktarda asker de göndermiştir[26].

---

[23] *Le Destan D'Umur Pacha, (Düstûrnâme-i Enverî)*, par I. Melikoff-Sayar, Paris 1954, s. 106-108.

[24] Paul Lemerle, Enverî'nin bu olayı anlatmış olduğu bazı bölümlerinin sonradan ekleme olduğu kanaatindedir. Düstûrnâme'de verilen bilginin tartışması için bk. *L'émırat D'aydın, Byzance Et L'occident, Recherches sur "La Geste D'Umur Pacha"*, par Paul Lemerle, Paris 1957, s. 175-177.

[25] Düstûrnâme'de Umur Bey, evliliği reddederek hevâ ve hevesinin esiri olmayıp gazâ ile meşgul, dindar birisi olarak yüceltilmek istenmiştir. Metin Hz. Yusuf kıssası ile irtibatlandırılabilecek bir şekilde kaleme alınmıştır. Bu değerlendirme için bk. Feridun Emecen, "Aydınoğlu Umur Bey: Kısa Bir Biyografi Denemesi", *Uluslararası Batı Anadolu Beylikleri Tarih Kültür ve Medeniyeti Sempozyumu I*, Ankara 2013, s. 56.

[26] Zerrin Günal Öden, *Karası Beyliği*, Ankara 1999, s. 64; Vatatzes bu evliliğin yanında çocukları vasıtasıyla iki mühim siyasi evliliğin daha içinde olmuştur. Evlilikler İstanbul'daki İmparatorluk

Karesioğullarının buradaki en büyük çıkarı Rumeli taraflarına yaptıkları akınlar ve köle ticaretinden elde etmiş oldukları kârdı. Onlar muhtemelen evlilikle bölgedeki hareket alanlarını genişleterek rahatlamayı düşünmüşlerdir. Nitekim Süleyman Bey'in kayınpederine ve de Kantakuzenos'a hediye ve asker göndermiş olmasının anlamı budur. Döneme yakın kaynağımız Enverî'de Umur Bey'le Kantakuzenos'un yardımına Karesioğlu Süleyman Bey'in de geldiğinin kaydedilmesi dönemin olaylarının yansıması olmalıdır[27]. Ancak burada iki sorun ortaya çıkmıştır. İlki Karesioğulları ile Rumeli hususiyle de Gelibolu bölgesinde rekabet halinde olan Osmanlılar, diğeri de İstanbul'daki İmparator taraftarlarının Vatatzes'le anlaşmalarıdır. Vatatzes bir müddet sonra İstanbul'daki İmparator taraftarları ile anlaşmış ve emrindeki Karasi kuvvetlerini Kantakuzenos'a karşı kullanmayı vaat etmiştir. Kantakuzenos-Vatatzes rekabeti ve çekişmesi bölgede faaliyet gösteren ve Karesioğulları ile rekabet halinde bulunan Osmanlılara fırsat oluşturmuş ve alan açmıştır. Bir müddet sonra Kantakuzenos ve Vatatzes'in güçleri karşı karşıya gelmiş, Vatatzes Türkmenler tarafından öldürülmüş ve güçleri dağılmıştır. İlgili hadiseleri vukûfiyetle anlatan Elizabeth Zachariadou'ya göre Vatatzes'le çarpışan ve onu öldüren Türkmenler Orhan'ın emrindeki askerler olmalıdır. Yine ona göre, Vatatzes'in kızını Süleyman Bey'le evlendirmesi ve gelişen olaylar Kantakuzenos'un da kızını Orhan Bey'le evlendirerek uygulayacağı yeni bir kalıp meydana getirmiştir[28]. Vatatzes'in *1345 Güz'ünde* Kantakuzenos'un yanından ayrılıp İstanbul'daki hizbin yanına geçmesiyle başlayan süreç *1346 bahar sonu, yaz başında* Orhan Bey-Theodora evliliği ile neticelenmiştir. Bu noktada Dukas'ta nişan tarihi olarak 1346 Ocak ayının verilmiş olması da oldukça dikkat çekici ve anlamlı hale gelmektedir.

Bizans iç savaşı esnasında dikkat çeken ittifak evliliklerinden birisi de Sırp Despotu Stefan Duşan'ın oğlunun İstanbul'daki genç İmparator'un kız kardeşiyle evliliğidir. Kantakuzenos 1341-1347 arası devam eden iç savaşın ilk yıllarında Sırp Despotu Duşan'ın desteğini almış; ancak bu destek Duşan'ın siyasi emellerinin tahammül edilemezliği sebebiyle sona ermiştir[29]. Kantakuzenos'tan ayrılan Duşan bu

taraftarlarının önemli iki siması ile yapılmıştır. Birincisi genç İmparator'un naibi Patrik Kalekas'ın kızı ile oğlunu, ikincisi de İmparatorluğun Mega Duks'u, Alexios Apokaukos'un oğluyla kızını evlendirmiştir. Nicol, s. 219.

[27] *Le Destan*, s. 123.

[28] Elizabeth Zachariadou, "Karasi Osmanlı Beylikleri: İki Rakip Devlet", *Osmanlı Beyliği (1300-1389)*, ed. E. Zachariadou, İstanbul 1997, s. 249, 250.

[29] Duşan, bölgede Bizans'a ait bazı toprakları ve İstanbul'u da içine alan büyük Sırp İmparatorluğu kurmayı tahayyül etmektedir. Bu sebeple İstanbul Patrikhanesi'nden bağımsız bir Sırp Patrikliği bile ihdas etmiştir. Duşan'ın faaliyetleri ve dönemi hakkında geniş bilgi için bk. Alexander A.

kez İstanbul'da onun rakipleriyle ittifak kurmuş, bu ittifak bir evlilikle neticelenmiştir. Sırp Despotu Duşan, oğlu ve veliahdı Uroş'u İstanbul'daki genç İmparator Ioannes Palaiologos'un kız kardeşiyle 1343 yazında evlendirmiştir[30]. Böylelikle 1341-1347 seneleri arasındaki ittifak-evlilikleri arasında Stefan Duşan da yerini almıştır.

İttifak evliliklerinin sonuncusu ve de en ilginçlerinden birisi şüphesiz Kantakuzenos'un kızı ile İstanbul'daki İmparator Ioannes Palaiologos arasında olanıdır. Kantakuzenos, Orhan Bey'in yardımıyla İstanbul'a girmiş ve kıdemli İmparator olarak törenle başa geçmiştir. Kantakuzenos iş başına geçtikten hemen sonra kızı Eleni'yi (Helen) rakibi ve artık bir nevi ikinci İmparator olan Ioannes Palaiologos ile nikâhlamıştır[31]. Böylelikle Kantakuzenos Bizans'taki iç savaş yıllarında üç kızından ikincisini de bu mücadele içerisinde evlendirmiştir.

Orhan Bey-Theodora evliliğine sonuçları itibariyle tekrar dönecek olursak;

Kantakuzenos bu evliliği kendi halkına ve özellikle de din adamlarına anlatmaya çaba sarf etmiş ve oldukça da zorlanmıştır. Her şeyden önce bu evlilik kilisenin onayladığı bir evlilik değildi. Bryer, evliliğin dini yönüyle ilgili; *Kiliseyi ilgilendirdiği kadarıyla, 1346 yılındaki evliliğin dini kurallara aykırı gelmeyen belki de tek özelliği yaş sınırı idi (gelin on iki yaşın üzerinde) bu evliliğin ihlalleri burada sıralanamayacak kadar fazladır* demektedir[32]. D. Nicol'a göre; *ahlâkiyatçılar Kantakuzenos'un kızının böyle duygusuzca barbar aşiret beyine kurban edilmesi karşısında dehşete düşmüşlerdir*[33]. Hopwood makalesinde; *bir inançsızla evlilik gayri resmi olabilirdi ve yasal olarak her ikisi de meşru değildi, çünkü 9. yüzyıldan bu yana sadece kilise evlilikleri meşruiyete sahip olabiliyordu* dedikten sonra, *Kantakuzenos'un açıkça kızını kâfir topraklarına zina yapmaya gönderdiğini* ifade etmektedir[34]. Kantakuzenos'a göre ise kızı Ortodoks inancına bağlı kalmayı sürdürmüş hatta kendisinin İslâm'a geçmesi için yapılan telkinleri reddetmiştir. Hatta O, İslam'a geçen birçok Hıristiyan'ı dinlerine geri dönmeleri konusunda ikna ve fakirlere yardım etmiş, köleleri barbarların elinden kurtarmak için fidye verip, Tanrı'nın iradesi ile acı çekenlere kurtuluş sığınağı olmuştur. Babasına göre, onun barbarlar arasındaki hayatı herkes için

Vasiliev, *Bizans İmparatorluğu Tarihi*, çev. T. Alkaç, İstanbul 2016, s. 689-694; Timothy E. Gregory, *Bizans Tarihi*, çev. E. Ermert, İstanbul 2007, s. 295, 296.

30 Georg Ostrogorsky, *Bizans Devleti Tarihi*, çev. F. Işıltan, Ankara 1991, s. 476, 477.

31 Dukas, s. 22; Nicol, s. 224.

32 Bryer, s. 491.

33 Nicol, s. 219.

34 Hopwood, s. 147, 148.

ışıltılı bir iffet örneği haline gelmiştir[35]. Yukarıdaki satırlarda da zikredildiği gibi Umur Bey, Kantakuzenos'u, kızını Orhan Bey'e vermeye teşvik ederken; *"... kendisinden önce birçok farklı İmparator'un da halkın yararı için kızlarını Moğollar ve diğer barbarlarla evlendirdiklerini"* söylemiştir[36]. Kantakuzenos'un bizzat eserinde vermiş olduğu bu diyaloğu, O'nun bir meşrûiyet sahası meydana getirme ve aynı zamanda tepkiler karşısında kendini savunma çabası olarak görmek de mümkündür.

Düğünden yaklaşık bir yıl sonra Orhan Bey ve Kantakuzenos, Üsküdar'da ailecek buluştular. Bu Kantakuzenos ve Orhan Bey'in ilk ve tek karşılaşmalarıydı. Birlikte aynı masada yemek yediler. Yemekte Kantakuzenos'un isimlerini zikretmediği Orhan Bey'in dört oğlu da hazır bulunmuştur. Yemekten sonra eğlence düzenlenmiştir. Theodora da bu buluşmada yer aldı. İmparator, Theodora ve kızları ile birlikte Kostantinopolis'e gitti. Theodora, annesi ve kız kardeşleri ile üç günlüğüne de olsa hasret giderdikten sonra Bithynia'ya (Bursa) geri dönmüştür[37].

Orhan-Theodora evliliğinden şehzade Halil'in dünyaya geldiği ifade edilmektedir. Ancak bu bilgi dönemin kaynaklarınca tevsik edilememektedir. Devre ait olayları anlatırken Bizans kaynaklarını da kullanan İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *"Halil'in Orhan Bey'in Theodora'dan olan oğlu olduğunu"* belirtmiş ancak herhangi bir kaynak atfı vermemiştir. Aileye ait incelemeleri bulunan D. Nicol ve A. Bryer da, Halil'in Theodora'nın oğlu olduğunu ihtimalle zikretmişler; ama bu ihtimal için herhangi bir kaynak atfında bulunmamışlardır. Yine Osmanlı haremine ait çalışması olan L. Peirce, Halil'in Theodora'nın oğlu olduğunu yazmakta; fakat kaynak vermemektedir[38]. Evlilik sonrası hayatı hakkında herhangi bir bilgi sahibi olamadığımız Theodora, Orhan Bey'in 1362'de hayatını kaybetmesinden sonra İstanbul'a ailesinin yanına geri dönmüştür[39]. Hopwood, Theodora'nın

---

35 Todt, s. 54; Bryer, s. 480; Theodora'nın kurtarmış olduklarından birisinin Orhan Bey'in elinde esir olan Gregorios Palamas olduğu iddia edilir. Ancak böyle bir bilgi Palamas'ın kaleme almış olduğu eserinde zikredilmez. Bk. Hüsnü Demircan, *Orhan Gazi ve Gregory Palamas*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1993. Theodora ve Palamas'ın aynı dönemde Bursa'da bulunmaları böyle bir iddianın ortaya atılmasına sebep olmuş olmalıdır. İddia için bk. Hopwood, s. 148.

36 Todt, s. 52, 53.

37 Timothy S. Miller, *The History of John Cantacuzenus (Book IV): Text Translation and Commentary*, Washington 1975, s. 165; Donald M. Nicol, *The Byzantine Family of Kantakouzenos 1100-1460*, Washington 1968, s. 134; Bryer, s. 479.

38 Uzunçarşılı, s. 138; Nicol, *The Byzantine*, s. 135; Bryer, s. 479; Peirce, s. 42.

39 D. Nicol, *Bizans'ın Soylu Kadınları 1250-1500*, çev. Ö. Arıkan, İstanbul 2001, s. 79, 80.

Kostantinopolis'e geri döndükten sonra her Bizans dulu gibi peçe taktığını söylemektedir[40].

Bizanslıların; Pers, İskit ve Barbar diye küçümsedikleri Osmanlı hanedanından birisiyle yapılmış olan evlilik büyük bir değişimin en büyük işaretidir. Bu evlilik, *Bizans Devleti ve onun eteklerinde hayatlarını idame ettirebilmek için akınlarda bulunan Türkmenler* tasnif ve değerlendirmesinin sona erdiğinin en büyük tezahürüdür. Osmanlı Hükümdarı ve Bizans İmparatoru olarak aynı masada yemek yiyebilen iki eşit ve denk devlet ortaya çıkmıştır. Bu durumu G. Ostrogorsky'nin sözleri güzel bir şekilde özetlemektedir; *"Devirler bu kadar değişmişti: Bir zamanlar en büyük Hıristiyan hükümdarlar Bizans prensesleriyle evlenmek hususunda küfüv (denk) sayılmazlardı. Şimdi ise bir Bizans prensesi Türk Sultanının hareminde görülüyordu"*[41].

Evlilik amaçlandığı gibi, Kantakuzenos'un İstanbul'a girip İmparator olmasını sağlamıştır. Aynı zamanda bu izdivac Osmanlılara da, müttefiklerine askeri yardım yoluyla Rumeli'de ilerlemeleri için yeni imkânlar bahşetmiştir. Çimpe Kalesi ve Gelibolu'nun yolları birkaç sene içerisinde Osmanlılara açılmıştır. Kantakuzenos, *Orhan Bey'in oğullarının Sırplara karşı kendisine, Süleyman'ın komutasında on binden fazla askerle* nasıl yardıma geldiğini nakletmektedir[42]. Dönemin Bizans kaynağı Gregoras'da bu toprakların nasıl Pers ve barbarların atlarının ayakları altında kaldığı canlı bir şekilde anlatılmaktadır[43]. Osmanlıların Rumeli'ne geçmesini en iyi vurgulayan Dukas'tır. O, Evlilik hadisesini anlatmış olduğu satırlara şu cümlelerle başlar; *"Kantakuzenos olan biteni aklına vurdu ve felakete yol açacak bir plan tasarladı. Hatta belki Tanrı Rumları hepten mahvetmek istediği için onun gönlünü katılaştırdı diye düşünüyorum..."*[44] Yine Dukas evlilik bahsini naklettiği satırların sonunda; Türklerin (Osmanlıların) Trakya'ya, Lapseki ve Avidos'a nasıl gelip gittiklerini anlatıp, Orhan'ın oğlu Süleyman'ın Lapseki'den karşıya geçerek Gelibolu Yarımadası'nın köylerini yağma ettiğini üzüntüyle zikretmektedir[45].

---

[40] Hopwood, s. 148.

[41] Ostrogorsky, s. 479.

[42] Miller, s. 169.

[43] Gregoras, s. 154-156.

[44] Mikhael Doukas, *Tarih Anadolu ve Rumeli 1326-1462*, çev. B. Umar, İstanbul 2008, s. 25, 26.

[45] Dukas, (Mırmıroğlu nşr), s. 23; Osmanlıların Çimpe Kalesi'ni alıp, Gelibolu'ya geçmesiyle alakalı bir çalışma için bk. Nicolaos Nicoloudes, "Bir Tarihi Olayın Açıklanması ile İlgili Sorunlar: Gelibolu'nun Fethi ve Laonikos Chalkokondyles", çev. F. K. Mollaoğlu, *Tarih Araştırmaları Dergisi*, XXVII/44 (Ankara 2008), s. 205-213.

Kaynakça

Akın, Himmet, *Aydınoğulları Tarihi*, Ankara 1968.

Ayönü, Yusuf, "Umur Bey Döneminde Aydınoğulları Bizans İttifakı", *Uluslararası Batı Anadolu Beylikleri Tarih Kültür ve Medeniyeti Sempozyumu I*, Ankara 2013, s. 83-96.

Başkan, Yahya, "XIV.-XV. Yüzyıl Kaynaklarında Pers ve İskit Kelimesinin Kullanımı", *Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, sayı 35 (Ağustos 2015), s. 1-18.

Bryer, Anthony, "Greek Historians on the Turks: The Case of the First Byzantine-Ottoman Marriage", *Peoples and Settlement in Anatolia and the Caucasus, 800-1900*, London 1988, s. 471-493.

Çiftçioğlu, İsmail, "Anadolu Selçuklu Sultanlarının Gayrimüslim Kadınlarla Evlilikleri", *Journal of World of Turks*, V/1 (2013), s. 7-25.

Çolak, Hasan, "Bizans Tarihyazıcılığında "Dönüşüm": Laonikos Chalkokondyles'te Bizanslı Ve Osmanlı İmajı (1299-1402)", *Uludağ Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, sayı 15, (2008/2), s. 333-352.

Daş, Mustafa, *Bizans'ın Düşüşü*, İstanbul 2006.

Demircan, Hüsnü, *Orhan Gazi ve Gregory Palamas*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1993.

Dukas, *Bizans Tarihi*, çev. Vl. Mirmiroğlu, İstanbul 1956.

Emecen, Feridun, "Aydınoğlu Umur Bey: Kısa Bir Biyografi Denemesi", *Uluslararası Batı Anadolu Beylikleri Tarih Kültür ve Medeniyeti Sempozyumu I*, Ankara 2013, s. 41-62.

Gregory, Timothy E., *Bizans Tarihi*, çev. E. Ermert, İstanbul 2007.

Hopwood, Keith, "Bizans Prensesleri ve Şehvetli Türkler", çev. E. Uşşaklı, *Kebikeç*, sayı 13 (2002), s. 145-156.

İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi I*, Ankara 2011.

Le Destan D'Umur Pacha, (Düstûrnâme-i Enverî), par I. Melikoff-Sayar, Paris 1954.

L'émırat D'aydın, Byzance Et L'occıdent, Recherches sur "La Geste D'Umur Pacha", par Paul Lemerle, Paris 1957.

Mikhael Doukas, *Tarih Anadolu ve Rumeli 1326-1462*, çev. B. Umar, İstanbul 2008.

Miller, Timothy S., *The History of John Cantacuzenus (Book IV): Text Translation and Commentary,* Washington 1975.

Nicol, Donald M., *Bizans'ın Son Yüzyılları (1261-1453)*, çev. B. Umar, İstanbul 2003.

_____, *The Byzantine Family of Kantakouzenos 1100-1460*, Washington 1968.

_____, *Bizans'ın Soylu Kadınları 1250-1500*, çev. Ö. Arıkan, İstanbul 2001.

Nicoloudes, Nicolaos, "Bir Tarihi Olayın Açıklanması ile İlgili Sorunlar: Gelibolu'nun Fethi ve Laonikos Chalkokondyles", çev. F. K. Mollaoğlu, *Tarih Araştırmaları Dergisi*, XXVII/44 (Ankara 2008), s. 205-213.

Nikephoros Gregoras, *Rhomaische Geschichte Historia Rhomaike, Dritter Teil (Kapitel XII-XVII)*, übersetzt und erlautert von, Jan Louis Van Dieten, Stuttgart 1988.

Norwich, John Julius, *Bizans, Gerileme ve Çöküş Dönemi III (1082-1453)*, çev. S. Hırçın Riegel, İstanbul 2013.

Ostrogorsky, Georg, *Bizans Devleti Tarihi*, çev. F. Işıltan, Ankara 1991.

Öden, Günal, Zerrin, *Karası Beyliği*, Ankara 199.

Peırce, Leslie, *Harem-i Hümayun*, çev. A. Berktay, İstanbul 2002.

Schrijver, Frouke Marianne, *The Early Palaıologan Court (1261-1354)*, a thesis submitted to the University of Birmingham for the degree of doctor of phılosophy, University of Birmingham, September 2012.

Spuler, Bertold, *İran Moğolları*, çev. C. Köprülü, Ankara 2011.

Todt, Klaus-Peter, *Kaiser Johannes VI. Kantakuzenos und der Islam*, Würzburg 1991.

Vasiliev, Alexander A., *Bizans İmparatorluğu Tarihi*, çev. T. Alkaç, İstanbul 2016.

Werner, Ernst, *Büyük Bir Devletin Doğuşu Osmanlılar (1300-1481)*, çev. Y. Önder-O. Esen, İstanbul 214.

Zachariadou, Elizabeth, "Karasi Osmanlı Beylikleri: İki Rakip Devlet", *Osmanlı Beyliği (1300-1389)*, ed. E. Zachariadou, İstanbul 1997, s. 243-255.